

<p>عالم زد و حرف کرده شوق بینا کن چشم پر شمشاد بر آدمیاں در سخن باز از نیت پدید کرده هستی بر ما بکلید آسمانی هر کس که بجز تو بنده تو هر دم ز سینهاں مجروح بر هفت عروس عقد کرده مردم کن آدمی و آدم حکمت ز تو یافت آدمی زرا در نیت کنیش هم تو دانی در فلک تو کون کاف زونے بالا و فرودش کاف زونست خبر تو که تواند اینچسب کرد خبر تو که تواند اینچسب بود در محکم قضات تو هیچ</p>	<p>اے حکمت تو با هر مطلق اے جلوه گر بہار خنداں اے کرده ز گنج حنا ترا اے قدرت تو پیرہ دستی اے باز کن در معانی اے جان بحد فکندہ تو اے صانع جسم و خالق روح اے چار بیلا و هفت پرده اے نوردہ چرخ عالم عالم ز تو شد بہ حکمت آباد ہست از تو شدہ جهان فانی در کار تو آسماں زبونے کونین کہ از صفت برونست تقدیر تو پسرخ بر زمین کرد بودی تو نہ چرخ دے زمین بود دعوی گری سپر سرچ</p>	<p>از آئینہاں از آئینہاں از آئینہاں</p>
---	--	---

اے کن فیکون ۱۲ حضرت ۱۳ چار بیلا از بہ عناصر ہفت پرده ہفت فلک ہفت ہویں سورتیارہ ہشتم
 ۱۴ ہاموت ۱۵ شش ۱۶ مراد از کن ۱۷ حضرت

<p> کرده قلم تو حرف رانی حرف تو بنامه الهی اندیشه بهر بلندی دلپست گردست منت رسد بامن هر چه از تو گمان برم بچونی با حکم تو گواه کار سازی زین عقل ترا شناخت تو ای زیناں که کند دست کوتاه پس در ره تو به تیر زهوشی آن به که ز نیم سر خرد را با توه سخن رسیع سازیم داننده توئی بهر که راست از بودنی آن چه بود دارد و او چه حدست نامش آن نیز بود همگشته از تو موجود چون حکم تو کرد و هشکارا </p>	<p> بر تخت مرگ و زندگانی بیرون ز سپیدی و سیاهی بگذشت و بدامنت نزد دست پس فرق چه باشد از تو تامل آن من بوم تو زان برودنی منصوبه عقل جسد بازی زان پیش جنبه یافت تو ای بر کنگر تو کرا بود راه بیوده بود سخن و سر و شی اقرار کنیم عجز خود را نادانی خود شفیع سازیم سازنده توئی بهر چه سازست از تو رسم وجود دارد از حکمت تست مانده نا چیز حکم تو رواں به بود و نابود کس ایچرا او چون چه یارا </p>
--	---

باری حکمت کہ داند
 ہر ذرہ کہ از ہواش تابیت
 از ام تو شد کفایت اندوز
 و تربیت تو یافت ایام
 از صبح تو گشت گوہریں چہر
 کردی بازل تمام کاری
 عاجز نہ از اساس ہر ساز
 شرکت نہ بود بہ ملک را ہے
 قادر توئی آن دگر کہ باشد
 جز تو کہ نہد بہیب ایتہ
 کاسے کہ خرد صلاح آن حبت
 فضل ہمہ را کلید بر تو
 لطف تو انیس مستمندان
 گر لطف کنی دگر کنی قہر
 اے خاک بر آن سرے کز اخلای
 ہموارہ در توجہائے من باد

کز کن کنن تو گشت راند
 از صبح تو دروے آفتابیت
 منشور شب جریہ روز
 پیرایہ صبح و زیور شام
 یا قوت مدد ز برسد مہر
 کز ہیچ کست نہ بود یاری
 تا یار طلب کنی و انباز
 خاصہ کہ بہ ملک چوں تو شاہے
 منعم توئی آن دگر چہ باشد
 در یوزہ مغلان جاوید
 موقوف بکار سازی نیست
 پنهان ہمہ پدید بر تو
 قہر تو ہلاک زور مندان
 در ہر دو بود ز رحمت بہر
 بر خاک عبادت نشد خاک
 توفیق تو رہنمائے من باد

مناجات بزرگوار کی

<p>عفو و شفیق برگن ہاں در ہر چہ قد فگنت دہ تست برداشتش بیازوئے کیمیت انگذہ خویش را او ہد دست در طرح سیل بس در پا از دست ہا ممکن کہ مستم در حضرت قرب نیست در خود نقصاں چہ بود بہ عالم پاک کہ خود ابدال بد شوم دور کہ ہستی خود نیایدم یاد دیوم بفرشتگی شود حق من گنڈار جھنن و با لم ہم توبہ کرم نکا ہد ارشش چون بدوت حقون تست غم نیت</p>	<p>اے خد پرورد خد خواہاں خستہ کہ کیب زندہ تست آن کہ تو افگنی بہر زیت ہم رحمت تو بود کہ پیوست دستے! کہ فنا و نفس خود را بردار ز خاک رہ کہ پستم ہر چند تن گناہ پرورد با این ہمہ گریزی این خاک نزدیک خمہم بخواں بد اں نور از یاد خودم کن اں چناں شا جاہم رساں کہ اوج اسلاص و گلشن قدس کن نہالم گنج کہ تو کردہ نثارشش در گرجہ دریں حشر نہ کم نیت</p>
---	---

۱۵ یعنی دے ۱۲ حسرت
 ۱۶ یعنی نفس آلودہ من فرشتہ گردد ۱۲ حسرت

<p> ناداوه شمار کن بدامن آں ده که براه تو توان داد بکشای بشکر آں ز بانم مصلح خزنهائے روزیت کز شکر تو دل تھی ندانم من خود چه توانمت ستون در رحمت خویش بلکه جاں هم تهنانه زباں که جان دل نیز آں جاں که بخشش زنده بانم کیم زنده تو کند نه از خویش عفو تو جسمم خویش بند در پرده صلاح کار یا بم که فضل تو باشد شمارے نوید بروں مران پیشم تقدیم بجز امید بر دست بکشای خزنهائے مقصود </p>	<p> این دوده خاصه دار با من آن بخش که از تو ام و پدید گر تر کنی از منی و بانم شکر تو بهر که کام تو زیست تا جاں بودم همدارم خواهم بستایش تو بودن هم تو دل پاک ده زباں هم تا گوید ذکر تو به تمیز به گزندی هیچ سامم جانیم ده از خزنهائے پیش آن چشم هم که بیش بند آن پرده کش که بار یا بم توفیق و هم ولے بکارے دلشاد کن از امید خویشم پدید است که نیت از همه هست افلاس بین و از سپرد </p>
---	--

له بر چه مراد دوده خلعت آن کن و نه چندان مراد اعلیٰ کن من له تغیر لای شکر که از دین خلعت
 است هاشم له تو زمین انداختن و جمع کردن (بر مان) صرت له آن چشم و مراد صرت

گیرم کہ نیم بطف در خور
 گر رحمت تست بزرگو زیت
 چون زان تو نیم پاک و ناپاک
 آخر نہ بگم سر شہادت
 چون من رستم از تو می پریم
 جسم منگر کہ چاره سازی
 کہ فضل تو رحمتی نہ ریزد
 فردا کہ زبندہ را از پرسی
 چون میدانی بکارستم
 از رحمت خویش کن دم باز
 در صدر نعیم دہ نشستم
 عفو تو کہ مشعلت پر نور
 روشن کن از آن منظر رحم را
 خاک تن من درین شب داج
 زانگونہ خویش دہ پنہام
 زیناں کہ امید دارم از تو

آخر نہ کہ بندہ ام برین
 رحمت کن بندگان بد کیت
 مسم تو بکرم نگر درین خاک
 نیک بد من نوشته است
 گر نامہ سید بود مکیسم
 طاعت مطلب کہ بے نیازی
 از طاعت چوں منی چه خیزد
 ناکرودہ کردہ باز پرسی
 شرمندہ مکن بیا ز جستم
 بے آنکہ ز کردہ پرسیم باز
 منشور نجات نہ بدستم
 از ظلمت راہ من مکن دور
 کاری بھر شبانگم
 از طاعت خود رساں بھراج
 کہ فضل تو خواہم آنچه خواہم
 خواہش بجز این ندارم از تو

۱۰۰ نگو زیت آنکہ زندگی ادنیکت ۱۰۰ حضرت ۱۰۰۰۰ مواخذہ مفرما حضرت
 ۱۰۰ یعنی تاریک ہاشم

کاندم کہ دم زتن برآید در خجله قدس بخش جایم آن اہ منسا بن ہسانی در قربت حضرت محدثس	بانام تو جان من برآید تا با تو بجانب تو آیم کاندر تو رسم دگر تو دانی پنیر پاک رہم بس
--	---

نعت خاتم انبیا کرم لوح محفوظ نکلین رشتین اوست و کلام اللہ نقش
مبین او زین اللہ خوا تم امور ما با یادہ

شاہ رسل و شفیع مرسل ہم نوردہ چہ سراغ بکش شاہنشہ تخت آسمانی سلطان ممالک رسالت محبوب کشاکش پردہ غیب پروانہ رسان ظلمت و نور سرکوب مخالفان ابر گنجینہ گیمیا کے عالم در مکتب کاف و نون شب و روز	خورشید پین و نور اول ہم چشم و چراغ آفرینش خونندہ تختہ ہنسانی طالع صحیفہ لالت گنجور حنہ ہائے لایب وز نور و دغان نوشتہ نشو تن پوشش بر ہنگام محشر پیش از ہمہ پیشوای عالم زوجہ رسل و معرف آموز
--	--

۱۰۰ نانی اللہ ۱۱ حضرت ۱۲ نقش ہست قدس از گوں۔ چرا کہ نقش یحییٰ منقلب می باشد و این عیبت ۱۳
۱۴ تختہ نانی لوح محفوظ ۱۵ اشش ۱۶ نور و دغان نام سورہ ہانے قرآن ۱۷ ش

<p> نَاشِ زِدْ هَانَشِ دُرُشَانْدَه نُونِ دِ اَلْمَلِشِ زِ حَقِّ تَعَالَى مَهْ مِمْ شُودِ بَحْسِجِ نُونِ هَمْ كَلَكِ اَزْ صَفْتِشِ زَبَانِ بَرِيدَه نَاشِ مِ بَرِ بِرِ پَادِ شَاهِ جَارُوبِ نَآنِ بَارِ كَاهِشِ شَمِشِيرِ پِشِشِ سَرِ اَنْدِازِ شَرِشِ بَدِ وِ كُونِ بَازِ خُورْدَه شَكْرِ كَشِ آسْمَانِ عِلْمِشِ خُوشِيدِ بِنِ بِنِ كُونِ عَمَارِ ذِيلِ كَفِشِشِ زِ فِتْنِهَاؤُ بَتِهْ كَمَرِ آسْمَانِ بَكَارِشِ بَرِ كَنَكْرَهْ كَشِيدَه فِتْرَاكِ </p>	<p> طَاشِشِ وَانِ يَكَادِ خَوَانْدَه چَتْرَهْ زِ بَرِ سَتُونِ وَالَا يَمْنَى كِهْ زِ بَحْسِ حَسَنِ اَوْ عَمِ نَهْ بَحْرِ زِ كَلَكِ اَوْ حِ كِيدَه تَوْ قِيعِ سِ پِيدِ اَوْ سِ يَاهِ اَزِ پَرِ فَرِشْتَهْ فِتْرَهْ رَاهِشِ شَمِشِيرِ زِ بَاشِشِ كُوهِ اَنْدِازِ هَرُودِ بَدِ وِ تَخِ صَنْبَطِ كَرْدَه تَوَيْذِ كَلَاهِ كَرْدِ نَاشِشِ دَرِ بَانِ دَرِشِشِ بِرِ پَرْدَهْ دَارِ خَاكِ قَدِشِشِ بَدِيدَهْ اَوْ نُورِ اَنْجَمِ هَمِهْ چَاؤَشَانِ بَاشِشِ كَا نَجَا نَرَسِدِ كَمْنِدِ اَوْ رَاكِ </p>
---	---

باز

۱۰ اتباع رسم قرآنی کرده شد تلفظ یسین و طابا باشد ۱۲ حسرت همه مراد از آیه وان یکاوالذین
 کفروا نیز لقونک بابصارهم لما سمعوا الذکر و یقولون انه لمنون (سوره قلم) که بگفته دفع نظر بدی خواننده است
 ۱۱ مراد از ستاره قمری که جلاد فلک است ۱۲ حسرت
 ۱۳ چادشان بار نقیبان ربار هاش

در طیران سمرقند قاف قران سومی سواد و مازاغ باطاوس شده و نیز ظلمها آینه

<p>فرخنده شبی که آن جهانگیر طیاره ز حجره برکت تاخت بر خاست ز خوابگاه این دیر از سدره رسید مرغ والا آورد جنبیه فلک گام واد از نط جنبیه داری آن شاه سوار آسمان گرد اول ز سرای اتم بانی پس از ابروی مقوس و قبله شد و بقعه نشست برداشت ازین خند بچسل ز انجا بطریق تاجداری ز انجا بر لبندی بخت</p>	<p>از نطع زمین شد آسمان گیر زین نه سوئے آن بزدگرتاخت درم قد چرخ شد سبک خواندش نبود حق تعالی فردوس فرود فرود آتاشام شتر ابحنبیه شسواری آهنگ گشت آسمان کرد شد محرم کعبه میانی محراب بقبله مقدس تحریر بقبله اسم ابنت در منزل ماه کرده منزل نشست بومین عماری شد تحت نشین سونین تحت</p>
---	--

۱۰ باطاوس سدره جبریل علیه السلام هاشم ۱۰ نطع بستر حضرت ۱۰ نمایه از اسپ تیز و درخشان ۱۰
 ۱۰ یعنی جهانگش گانه و مولود طیاره ۱۰ و گرنه افلاک حضرت ۱۰ جنبیه داری سائسی ۱۰ حضرت
 ۱۰ بیت سوره ۱۰ حضرت

<p>ز انجا که رسید بر چهارم ز انجا چو زبر کشید رایت ز انجا چو بند بار گشت ز انجا چو نمود بیشتر جهد ز انجا چو شد آن طرف روانه ز انجا چو پرید بر نهم بام باز از جهت گزاشت بر پایه سر زان سونے کائنات بر کرد بست از دو دو وال بیدلین دید آنچه عبارتش نسج دید از خدای دید بی غیب زان گفت شنید بی کم کاست کرد از کف غیب شربت نوش این دو کمال هر بانی بنواخت بغزت سلاش</p>	<p>شد خوب آن خمسه طارم شد والی خمیس ولایت شهباز ششم شکار گشت شد مهدی خاص غمخیز مه شد نازن هشتمین خزان آزاد شد از شکج نه دام بنهاد بر طبع بی جهت پایه ملک ازل و ابد نظر کرد شهباز غرض بقاب تو سین در حوصله حسد و کنج گفتار ز حق شنید بی رب هم گفتن و هم شنیدش رشت کز هستی خود شدش فراموش و ادش کمال هر چه دانی سپرد و دلیت کلاشش</p>
---	---

از شنیدن

از شنیدن

۱۰ نفع بی جهت یعنی تلا اعلیٰ ۱۱ حسرت ۱۲ یعنی از دو تسمانه پاوش خود شهباز غرض اور قاب تو سین است
 ۱۳ آنچه معانی کرده اور اجابت تو ان سنجید ۱۴ ش ۱۵ عیاں ۱۶ حسرت ۱۷ یعنی صحیح و درست ۱۸ پیش
 ۱۹ کلام کتاب شد سلام بشلام علیک یا انبی که در تسمه بخوانند ۲۰ شش

<p>مقصود دو کون ترشس نخت بخشش پاک بنده پاک آورد ز حضرت خداوند پس او بهر خسته یارے یاراں که ستوده حال بود بودند همه ز سینه پر بو کبریا ربم قدم بود وان حرف کش بریده پرده هر چار چو شست باغ بودند زیر چار ستون فتح آرام امید که این خسته بنیاد جانم که چنین حسار وارد یارب که سرش بر آسمان بود خسرو چنین اساس محکم</p>	<p>کنج دو جهان بد منشس نخت آمد سوئے بند خانه خاک منشور نجات عاصی چند ز آورده خویش ما دو گاسے منعم هم از ان نوال بود جوئے ہم از ان محیط پر فاروق بعدل محتسب بود بانازن علم بود همه سرا پروانه یک پر باغ بودند چون دین مرا بلند شد نام تار و زاب بساند آباد بگمانه درو چه کار و ادر وزیر خسته دیو در اماں بود چون معکف ان کعبه بی غم</p>
---	---

له صحابی ۱۲ حسرت ۱۲ حرف کش محرر زینسندہ (بہار عجم) ۱۲ حسرت
 ۱۲ آراستہ و جامع قرآن یعنی حضرت عثمان ابن عفان خازن علم باب العلم حضرت علی یعنی عثمان و علی بہم موافق
 دہم از بودند ۱۲ اش

شیخ الطریقہ نظام الحق و حقیقہ محمدی کہ عیسیٰ آخر الزمان فرستاد
 تا دمِ جاں بخش اسلامِ محمدی از سر زنده گردانید و عمر جاوید بخشید
 مع اللہ اسلمین بطول بقائہ

از غیب شنیدم آنچه گفتم
 ریزم بر جنبید ثانی
 سه جمله جمله کر میاں
 یعنی کہ نظام دین محمد
 در عالم دل جہاں نیا ہے
 بر چرخ ز دولت آتانی
 سلطان ممالک ولایت
 شاہانش بجاک پانے محتاج
 و ذرا از سپہر کیہ پرواز
 بر برو جہاں قدم نہاد
 در پایہ بندگی رسیدہ

چوں گوہر فیخ خواہ بر ستم
 اکنون تہ سے ذرمعانی
 قطب زمین پناہ میاں
 در شریع نظام دین احمد
 و حجرہ افت بر باد شاہے
 بر خاک ز رحمت آسمانی
 بر مہ ز گلیم برودہ رایت
 شاہنشہ بے سر برودے تاج
 در پردہ غیب محرم راز
 در عالم وحدت ایستادہ
 از خواہگی آتیس کشیدہ

<p>بیدارترین شب نشیناں بر فرزند فرشتگان زندگام گویند برشش تم علی التاق خسرو چستارہ چاکرش باد</p>	<p>بیا تر جسد پاک بنیاں ہر شب کہ رود بریں کہن بام در پیش دوزخ جلمہ مشتاق منذ سپہر بر برشش باد</p>
<p>فی المجدۃ الحمدیہ ہونم خلفاء العرب والعجم وارث خلافت بنی آدم علاء الدینا والدین ناصر المؤمنین استنصرت العالمین استصحبم بحمل التقداسین رفع الشدنی الخلفۃ درجاتہ وحصل خلافتہ خلفاء الاقالمیم فی حیاتہ</p>	
<p>مارائخ خویش در نظر دوا کاندر ہمہ جا چنیں عزیز می دیوی کہ فرشتہ بہ کد امی پیش تو کیستہ پیشکارت موقوف بکار سازی تست کیں مرتبہ داوت اینزد پاک بود از تو صلاح خانہ انہا مخصوص شد از برائے این عہد</p>	<p>لے بخت ز پیش پرودہ بردا بنائے با کہ تو چہ چیز می نے مردم دے فرشتہ نامی دولت کہ چنیں بزرگوار است ہر پایہ کہ در جہاں تو ان جست ہیں تا تو چہ بندہ دریں خاک با آن کہ جسملگی ز بانہا لیک آمدن تو زیر تہ مسد</p>

<p> تائیدہ بوی بچد و تسلیم شاہے کہ نصرتِ خدائی سلطانِ جہاں علاتے دنیا چوں سعد فلک سعادت اندو نختمِ خلف دریں کہنِ طاس سینہ اش صدفِ درالہی مکش بچہ ساز حد شد آباد دولتِ خبرے زدہ ستانش رہمش ز سر بر سر فرازی فرمانش زمانہ راز بوں گیر خلفے بجا تیش ز ن دم برتر جہت جہاں تقاش مصباح کو اکب خستہ او شیران سپاہ بارگاہش اندیشہ کم اندرون صدرش </p>	<p> در خدمت شاہ ہفت اقلیم نخست برو جہاں کثائی سرمایہ وہ سرکے دنیا یعنی کہ محمد ابن مسعود زا دم شدہ نے ز آلِ عباس نگش محک عیار شاہی باسع شد ادبستہ بنیاد گردوں صفے زہستانش تاد رکشی دز بوں نواری سہمش بدل ز بوں کشاں تیر از ظل خدائے سایہ پرورد وز حد جہت گذشتہ نامش معراج ستارہ بردیر او بر بام فلک کشادہ راہش ز اندیشہ بوں قیاس قدش </p>
---	---

سعد فلک، سیارہ مشتری دزبردہ اش کے شگ تکین دو قار ۱۲ حضرت کے بیع شد اد ہفت سال
کے از جہت جہاں ۱۲ حضرت

در دشتن جهان هم گاه
 زانکه که گشکنده نطع شاہان
 گردوشے ترش کند به شندی
 ہر بزم خود کہ ہست دور و ہر
 ناصر صبر او خس از زمین رفت
 آہو بزباشش بے لطفتم
 پیلاں بدرش بے پیش بینی
 میزان عطا گرفت در چنگ
 ہنگام عطا چو شہسار
 بذلش کہ درون حد نہ کنجد
 زان لطف کہ دست مایہ کردہ
 دستش ہمہ جوہ غرب تا شرق
 آفاق بخوانچہ جلاش
 پیمانہ دوست پر زور کرد
 چون کو کب نہ سپہ کند رہت

بازوشش راز و دست کوتاہ
 ہشتہ نغیر داد خواہان
 دندان فلک فتد کبتی
 بر کندہ ہمہ بصر ہر قمر
 ہر فتدہ کہ بود در جہان تخت
 پیشانی شیر خار و انہم
 رفتہ رہ مورچہ بے بینی
 زرد او بجاک و چرخ رانگ
 بخشندہ با حیا و باران
 در وصلہ حسد نہ کنجد
 بر سلق ز دست سایہ کردہ
 ذلش ہمہ علم پائے تافرق
 مہمان وظیفہ نوالش
 پیمانہ خصم نیز پر کرد
 تکبیر زندہ ستارہ بے حوت

زبان

بہ

۱۰۰۰ در حفاظت فلک ۱۲ حضرت ۱۰۰۰ از ظلم ۱۲ حضرت ۱۰۰۰ لے شاہان جان ۱۰
 سرانجامت یا آن کہ بر سر پشای جلوہ کرد ۱۲ حضرت ۱۰۰۰ نغیر داد خواہان ز دوست بینی کے فریادی نیست
 ۱۰۰۰ بینی جلاک کرد ۱۲ حضرت ۱۰۰۰ تکبیر زندہ بینی از حیرت اللہ اکبر گوید ۱۲ ش

<p> کز وے پروا بلیق زمانه ز دہفت خلیفہ جاگلی پوش از چہر نغید یافتہ بدر مرتیخ سلاح دار بارش در داخل دو لشش علم و ا لرزاں شدہ آسمان چو دیا عمرانی اد پناہ محراب رحمت کندش کہ زبونی شمیر سیاحتش رحیم است بنشانہ عبار عالم خاک بس جاں کہ بشت اد خزیدہ دوزخ شہر سے ز تابش تیرش ز حد خطا گزشتہ حرفش رفتے ز سون فتح نون و اعلم کمان و تیرش </p>	<p> بادست جنسیتش روانہ چترش سلب سیاہ بردوش شگون علمش و لیلہ لقا خورشید خلیفہ شکارش مہ کوست بر آسمان چشم ا کوشش زودہ بانگ بتریا دین علمش عماری خواب آن اک کشد بہ تیغ خونی خصم ارہمہ در خورد و نیم است از تیغ چو آب قطرہ پاک تیغش چو زمین ز خون رزیدہ در یانے از کھن چو تیغش محش ز خاسا گزشتہ لولیت حاش آگہوں سلح آراستہ شد بہ سر تیرش </p>
--	---

لے جاگلی پارچہ کند (خیات) بہت خلیفہ مراد از روح حیوانی و عقل سامعہ باصرہ و ذائقہ و شامہ و اہلہ باشد در ہون
 خادم تربیت یافتہ مدوح ہتند ۱۲ حضرت لے بار، بارگاہ ۱۲ حضرت لے لے زجریم دلش ۱۲ حضرت لے مورانی و
 از شمیر (خیات) ۱۲ حضرت لے یعنی تیرش خطائی کند ۱۲ ش لے بالفہ مسلسل چادر (مخرب) اردو و جالری یعنی
 ہدیہ سریر مدوح از تیر و کمانش آراستہ است ۱۲ حضرت

در سایہ تیغ او زمانہ	بادا بہ نشاۃ جاودانہ
<p>در خطاب سکندرنانی و عصمت مسلمانی اید اللہ ارکان میر علی تو اہم ہستی اید بنیان سہ پہر علی اساطین التابید</p>	
<p>و سے راتے تو شب چراغ خورشید ہمایہ سایہ الہی ملک عرب و عجم گرفتہ مصروف شغل توتیانی چوں عید طبع نور دلاں مع تو فسوں جذبہ مال احنت زہے فراخ دستی باکرمیت تو نیک پست عالم بہ تو مہمان روزی منصوبہ کشائے جاودانہ</p>	<p>اے روئے تو آفتاب جاوید برفرق تو چہ پتہ بادشاہی بازوئے تو تخت جم گرفتہ خاک بر تو بہ روشنائی عہدت بدل بزرگ حلال نام تو کلید تنگی حال درشت تو نعت جملہ ہستی ابرے کہ چنان وہ دست است دستت بکرم ضمان روزی ہر تعبشید تو در زمانہ</p>
<p>۱۔ خاک بر تو برائے روشنی چشم بسرمد او ن صرفت است ۲۔ اش ۳۔ مداح تو مال و زر می کشد ۴۔ اش ۵۔ تعبید، ساختن چیزے کہ قدسے عزیز نماید (غیاث) مراد آئین نا در سلطنت باشد ۶۔ حسرت</p>	

رفتے ز تو شد بخش گنج
 نزد خرد نهایت اندیش
 من مدحت تو کہ بیش خاتم
 آن نادره کش بهان باشد
 پیدا است کہ قیمت معانی
 لیک از کرم تو گنج دیدن
 این زر کہ به نظم زیور است
 من صنعت سهل کار بندم
 مزدش کہ چنین بلند باشد
 چون من بہ سخن ز بچ بردن
 این گنج و چہار گنج دیگر
 نخستم ز درون حکمت آگاہ
 تا بو کہ مرا بدانش داد
 آئید کہ این متاع اسلاص

تضعیف محاسبان شطرنج
 زان بیشتر می کہ گویت بیش
 بی قیمت بیت خویش خاتم
 قیمت کنش روا نباشد
 دانستہ نشد بہ کار روانی
 مزدیت برائے بچ دیدن
 احساں تو مزد زر گرفت
 نہ تو دہ زر دہد بلدم
 بگر کہ بهاش چند باشد
 بد خوشدہ ام بہ گنج بردن
 کار استہ شد بہ پنج دیگر
 از بہر تنزینہ حنا شاہ
 کہ کہ نصیب شدہ دہ یاد
 گرد و بقبول بندگی خاص

۱۱ این زر کے نقد سخن ۱۱ حسرت

۱۲ مراد پنج گنج خسروی ۱۲ حسرت

۱۳ مطابق غمہ نظامی آراستہ شد ۱۳ حسرت

۱۴ سخن مجسوسی بخیدن (عیاش) ۱۴ حسرت

	<p>مقبولی خود عطا بادشش از سکہ نام تو لبندی وین بندہ خجستہ نام از و باد</p>		<p>ایزد بدل تو جاد بادشش بادشش بمقام اہرستندی از نام تو او خجستہ رو باد</p>	
<p>در سبب نظم این اہرستہ خجستہ را در کشیدن و نظر جوہر پان مبصر داشتن و قیمت عدل خوشتن</p>				
	<p>را ندم قلمی بہ نکتہ خویشش کای کردہ لب تو گوش من با بل جادوئے حلال کردی کاہل نہ شوی بہ سفتن دُر چوں بے ہنراں بود قفا خوا مستوجب تاز یا نہ گردد کاہل ترا ز دست آرزویش کاں گن کہ گہر سنگ یابی</p>		<p>چوں من بد و نامہ زین رقی پیش از روح قدس شنیدم آواز نے این رستم خیال کردی آں بہ کہ کنوں ریں تعنکر آں کو بہت نہ شد طلبکار اسپے کہ رہنمانہ خانہ گرد آن خجستہ کہ کاہلیت خویش جاں گن کہ غرض بچنگ یابی</p>	
<p>۱۵ ازین بیت معلوم می شود کہ این سوم کتاب پنج گنجست ہنوز دو دیگر نہ نوشته شدہ پس این شوکہ میں فتح النجی چگونہ صحیح باشد۔ مگر آن کہ گویند کہ چون قصد نوشتن خجستہ بنام محمد روح دستار حضرت فرمودند چنانکہ در ویباچہ کتاب می گویند این کتاب بہ فن ظاہر نوشتہ شد۔ حالانکہ وجود کتاب در ذہن می باشد۔ ہر کتب خجستہ ضروری بنام سلطان علی الدین نوشتہ شدہ</p>				

تازہ نکتہ نگار کے وہ نم؟
 لیکن کن آن تفسیر خام
 کثابۃ طبعیہ تیراواں
 یک شیشہ کہ خوش فرو تو ان خرید
 تو ان نغے از شراب خوردن
 خواہی کہ بہ از بہت کشاید
 ز اندیشہ دقت نہ فرخیزد
 بالایش قند و تیرہ تابش
 کانگن گرفت تشہ در چنگ
 ہر کہ علم شدی بکارے
 از اندک خوب شوفانہ
 یک اٹنہ ناریختہ در کام
 یک شاخ کہ میوہ و حد تر
 یک میل خوش نواؤ دلکش
 یک صنوبر از حد ملاصہ شوق

تارہ زوند کے شود کم؟
 کز نامہ بد بوی نکو نام
 نقل اندک و چاشنی فراوان
 بہتر زد و صد سببے پرورد
 تو ان دوشاہ آب خوردن
 خوردند شو بہر چہ آید
 وز پختن آرد مغز خیزد
 ز خا رببات اصف بیش
 خشود چگونہ گرد و از رنگ
 در غایت آن بکوش بارے
 نے از خشوات بیکرانہ
 بہتر ہزار آٹھے خام
 بہتر ہزار باغ بے بر
 بہتر زد و صد کلغ ناخوش
 بہتر زد و صد کتاب بے ذوق

از نکتہ نگار

لے چوں قند با تاج سیاہ (کراھاؤ) بیامیزد و از ضربات کچھ قناد (حلوانی) مالش نیک یا بد صفائے دیکھو
 تابش مخفف تاجہ پیش۔ و تا بہ ظرفے باشد کہ در آن خاکینہ و ماہی بریاں کنند (بروان) ۱۲ حسرت
 لے کار بہت و فضول ۱۱ شش لے آبی میوہ ہی ۱۲ شش

<p>مغز سے نہ بھرت و جلد نریہ در صد صدفت کے گہریت یک خال سیاہ ناکے پر نور نوسے نہ و عالم سیاہی حرفے نہ بود ز نکت خالی چوں خندہ زنگی ست ناخوش آن خندہ کہ می زند درون ست در سنگ سیاہ چہ دست سیاہ از بہر سوس کے شتاب در سر کہ کے چرا کند دست ز و نامہ سیاہ روئے باشد گویند کہ حیرت کم بودہ مزد آں چہ ہمیش میں جوید پس دیر کشد چگونہ باشد داں گاہ نوا در از گیرد</p>	<p>در کام کساں کجا بود بہ دفتر چہ کنی چو نظم تر نیت چوں مردم دیدہ چشم بڈور نے چوں شبی کہ از تباہی آں بہ کہ چو نکتہ سگالی یک رمز بہتہ منقش چوں صبح سخت بہ فروغ ست آں کش نکب سیاہ باید آں کس کہ رفاق میدہ یاب تا شربت صاف در قح بہت بد گو کہ سیاہ گوئے باشد چوں گفت لطیف ز خوردہ ناخوش سخن کہ بیش گوید خیر کو بغاں نمونہ باشد بونی نہ بس آنکہ ساز گیرد</p>
---	--

۱۷ صبح کاذب ۱۸ اش ۱۹ رفاق ۲۰ نان تنگ ۲۱ اش ۲۲ لے در خور تخمین بہت ۱۲ اش
۲۳ بوق چیرے باشد از مس ماتہ شہنائی کہ ازاں آواز میب و کردہ خیزد (خیات) ۱۷ حسبت

<p>رنگداری</p>	<p>کر کر دین باد باشد از نے مضرب مغنیان پیست ناشورہ بود ہمہ ہستی گاہ بگذر ز زنج کہ ریش خست بے رشتہ تنیدن این چہ کارت مے لاف کہ جائے لاف داری بیکار ترین مرد ماں اوست پیکار ترا ز دوست و بازو گرن کج خوردت گرنیزی از جائے در کوزہ کنش کہ بس کند بس کائے طلبہ نہ بہرہ کار</p>	<p>بے نکتہ قلم ز دن پیایے ہر کلک تھی کہ در صریرست پر مغز بود خدنگ و لخواہ نظمی کہ نہ در ہنر لب بست بے مایہ تجارت این چہ ہارت در تو ہو سگت اف داری بے بہرہ کہ کار کردنش خوست سنجیدن سایہ در ترا زو کتر پیک آج کج کنی پائے دریا چو بکوزہ کم کند کس آن یو بود کہ چار ناچار</p>	
----------------	---	---	--

حکایت آن دیو کہ از خمی پشانی دریا اور بیابان تختند از
بریدن زمین بیابان اور دریا اندختند

بستند ز بہر کار پیمیاں

گویند و دیو باسیماں

سے ناشورہ، پراگندہ، ہاشم سے زنج بیودہ (دھیات) ہاشم سے اے بے خبر سے کہ آپ دیا
آرا بکوزہ پر کردہ کم کوں چاہے علاجیں آگہ خود اور اور کوزہ باید کرد تفریبیں آرا و فہمکہ چون و در کوزہ نے گنجد آب دیا چکوزہ گنجد

<p>روزے کروند کار گاہے کردند ہماں کشیدہ اہت بر مردم و دیو کاراں بود از بیکاری چو مردم از کار پونید سبک بدشت و دریا اونایترہ در سبب ریزد ہاموں شود آب آب مال مانند در از روزگار و آخر ہماں شکنجہ مردند رنجیدہ شود چو نازک از رنج کا ندیشہ بے غرض زبانست ناکشتہ بہ آن چہ بر نریڈ بسیار سخن نوسے طالعے مست می گوئے کہ عمر میں بہتر ہر چند کہ میں عسے تش بیش</p>	<p>سختی</p>	<p>بروند بر اوج بار گاہے چون در عمل دگر نشد دست فرمان وہ کار کار داں بود چون دید کہ دیو بسند آزار فرمود کہ ہر دو تن مہیت این گیک برو و آب ریزد چنداں کہ بچند گاہہ موزو دیواں بہ چیاں گزاراں کار تا بود حیات بے فتنہ زند بے رنج تن عقوبت لہنج مقصوم ازین بھکایت آنست ناگفتہ بہ آن چہ کس نہ گوید کوتہ سخن ستودہ طالعے مست لیکار سخن مست روح پرو زرکش از لیست ہمت خویش</p>
--	-------------	---

۱۰ یعنی آب چکیدن چنانچہ گویند نایترہ سے کہ یعنی آب سے چکد (برہان) انجام داد آب باشد ۱۲ حسرت
 ۱۱ لے در چند سال ۱۲ حسرت
 ۱۳ القبیلہ یعنی جمع کردن و انداختن (برہان) ۱۴ حسرت

آن تھکہ کہ غرتش ز غیبت
 خوبی سبب قبول عام است
 کاغذ کہ شود سپید چون گل
 زیناں کہ ترا سخن بلند است
 کالا ز خزنیہ بر ببا زار
 در گوش من از سپهر نیلی
 خوش خوشش ہو گل خداوند
 ہاں لے شنو ندہ خبر ا
 آن موج ز عم کنوں کہ از در
 نقشے کہ نامہ تخت است
 من نیز چیاں کہ خواند م آن حرف
 تا سر خوش جام اولیں دست
 چون ساتی پیش صاف را بز
 یارب چو تمام کرد این ماہ
 بیزوچو دقتیہ را ہنر بیز

تاج

ہشی و کمی دروچہ عیب است
 پیرانیہ نام حرف نام است
 بہتر ز سوا اوبے تا تل
 خاموشی تو نہ دل پسند است
 تا تنگ شود رہ از حسد یاد
 آمد چون داکے جب بر نیلی
 دریا کے گہر کشا دم از بند
 کردم خبرت بیاؤ بردا
 گرد ہمہ دامن جہاں پر
 ہر چند کہ یک بیک درست
 اینجا ہمہ کرد خواہش صرف
 کرد و بشراب دیمیں مست
 عظیم کند کے بایں درد
 دروے ند ہی کسوف را راہ
 از چاشنی خودش نمک یز

از ہندوستان

۱۷ مراد ہجوم حسد یادراں ۱۷ اش

۱۸ مراد لیلۃ مجنون مولانا نظامی ۱۷ حسرت ۱۹ دوز ۱۲ حسرت

	<p>کیش در دل و جان نمنده اخلان کزے رستم سیاه بینی بخش سیہ مرا سپیدی لے خامہ بسیار تاپہ داری</p>	ق	<p>زانگونه کنشس بسینا خاص و اس چه از رستم گناہ بینی امید کہ گناہ نا امید ی چون یافت دل این امیداری</p>
<p>راہ نمودن فرزند قرۃ العین عین الدین خضر را کہ از ظلمات دنیا بک روشنائی دین گراید رواہ الثمن عین الحیوۃ و زاد عمرہ کا خضر بصری اللہ</p>			
	<p>ہم خضر و ہم آب زندگانی می پروردت زمانہ و زمانہ خالی نکنی درونہ زیر پند کرد و مدہ چارودہ جمالت بر گنج ہوس گرہ کشائی دانی چہ خود ز جانب بہت برستہ صحیفہ معسانی اندر زہرا ممکن ز دل دور وز بے ہنراں عنان بگرہاں</p>	ق	<p>لے چارودہ ماہہ زتر کانی اکنون کہ نداری از خرد ساز امید کہ چون شوی خستہ مند از چارودہ بگذر و چو سالت بزکتہ عقل دست سائی وز چہ نون خرد شوی رہت دانستہ شوی بکار دانی خواہی کہ دلت بتابد از نور پیوند ہنر طلب چو مرداں</p>